

System Prawa Prywatnego

Tom 18

Prawo papierów wartościowych

Pod redakcją
Andrzeja Szumańskiego
2. wydanie

C·H·BECK

INSTYTUT NAUK PRAWNYCH PAN

SYSTEM PRAWA PRYWATNEGO

Prawo papierów wartościowych

Tom 18

2. wydanie

**SYSTEM
PRAWA PRYWATNEGO**

**Prawo
papierów wartościowych**

Tom 18

2. wydanie

REDAKTOR NACZELNY SYSTEMU PRAWA PRYWATNEGO
ZBIGNIEW RADWAŃSKI

Prawo papierów wartościowych

Tom 18

2. wydanie

Redaktor

Prof. dr hab. Andrzej Szumański

Uniwersytet Jagielloński

Autorzy

dr hab. **Mirosław H. Koziński** – profesor Akademii Morskiej w Gdyni;
prof. dr hab. **Jan Łopuski** – Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika
w Toruniu; dr **Marcin Orlicki** – Uniwersytet im. Adama Mickiewicza;
prof. dr hab. **Wojciech Pyziol** – Uniwersytet Jagielloński; dr hab.
Michał Romanowski – profesor Uniwersytetu Warszawskiego

WYDAWNICTWO C. H. BECK
INSTYTUT NAUK PRAWNYCH PAN
WARSZAWA 2010

Wydano we współpracy:
z Instytutem Nauk Prawnych PAN
w Warszawie

Poszczególne części opracowali:

Mirosław H. Koziński – rozdz. II, V

Jan Łopuski – rozdz. IV

Marcin Orlicki – rozdz. VI

Wojciech Pyziół – rozdz. III

Michał Romanowski – rozdz. I

Redakcja serii: dr Agnieszka Mikos-Sitek

Redakcja: dr Agnieszka Mikos-Sitek

© **Wydawnictwo C. H. Beck 2010**

Wydawnictwo C. H. Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00–203 Warszawa

Skład i łamanie: Wydawnictwo C. H. Beck
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-7483-0796-1

Przedmowa

Podstawowe instytucje prawa papierów wartościowych występujące zarówno w obrocie indywidualnym, jak i masowym, z uwagi na szeroki zakres materiału wymagały ujęcia w dwóch tomach Systemu Prawa Prywatnego, tj. Tomie 18 i 19.

Niniejszym Tomem 18 – niezależnie od części ogólnej prawa papierów wartościowych – zostały objęte te papiery wartościowe, które nie występują w obrocie masowym, a w związku z tym nie są emitowane w serii. Posiadają one zazwyczaj długą tradycję historyczną oraz są objęte w dużej części regulacjami ponadnarodowymi o charakterze konwencji międzynarodowej. Należy tu wymienić przede wszystkim weksle, czek, a nadto towarowe papiery wartościowe, takie jak konosamenty oraz dowody składowe. Ze względu na zupełny charakter opracowania niniejszy tom obejmuje także takie instytucje prawne, których przynależność do grupy papierów wartościowych jest przedmiotem dyskusji naukowej. Chodzi tu o polisy ubezpieczeniowe.

Prezentowane opracowanie jest dziełem zbiorowym pięciu autorów, przy czym każdy z nich odpowiada wyłącznie za wyrażone przez siebie poglądy. Nie naruszając stanowiska poszczególnych autorów oraz ich indywidualnego sposobu ujęcia i przedstawienia zagadnień, całości wywodu starano się nadać możliwie jednolity charakter.

Przekazywane Czytelnikom wydanie drugie Tomu 18 uwzględnia zmiany związane z pojęciem papieru wartościowego, a także ze skutkami prawnymi dematerializacji papieru wartościowego, które wiązały się z uchynieniem z dniem 24.10.2005 r. ustawy z 21.8.1997 r. – Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi (tekst jedn.: Dz.U. z 2005 r. Nr 111, poz. 937) oraz wejściem w życie ustawy z 29.7.2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. Nr 183, poz. 1538 ze zm.). Ponadto w niniejszym wydaniu znajduje się dodany rozdział o czekach, który nie został zamieszczony w ramach wydania pierwszego z roku 2005.

Publikacja uwzględnia stan prawny na dzień 1 listopada 2009 r.

Kraków, listopad 2009 r.

Prof. dr hab. Andrzej Szumański

Spis treści

Przedmowa	V
Wykaz skrótów	XIII
Rozdział I. Zagadnienia ogólne papierów wartościowych	1
§ 1. Uwagi wprowadzające	4
§ 2. Funkcje papierów wartościowych	6
I. Uwagi ogólne	6
II. Funkcje ogólne	8
III. Funkcje szczególne	10
§ 3. Klasyczne pojęcie papieru wartościowego	20
I. Istota sporu i cel badań	20
II. Koncepcje pojęcia papieru wartościowego w nauce niemieckiej	20
III. Przegląd koncepcji pojęcia papieru wartościowego w polskiej doktrynie ..	26
IV. Propozycja typologicznego ujęcia papieru wartościowego	35
V. Propozycja wyodrębnienia konstytutywnych cech papieru wartościowego w ujęciu typologicznym	41
§ 4. Papier wartościowy a dokumenty dowodowe	54
I. Uwagi ogólne	54
II. Znaki legitymacyjne	54
§ 5. Teorie powstania klasycznego papieru wartościowego	69
I. Uwagi ogólne	69
II. Teoria kreacyjna	70
III. Teoria dobrej wiary	71
IV. Teoria emisyjna	71
V. Teoria umowna	72
VI. Kwalifikowana teoria umowna	72
VII. Wnioski	73
§ 6. Rodzaje papierów wartościowych	75
I. Klasyfikacja normatywna	75
II. Klasyfikacja doktrynalna	76
§ 7. Przenoszenie praw z papierów wartościowych	101
I. Uwagi ogólne	101
II. Przenoszenie papierów wartościowych imiennych	102
III. Przenoszenie papierów wartościowych na zlecenie	105
IV. Przenoszenie papierów wartościowych na okaziciela	108
V. Pojęcie wydania dokumentu	110
§ 8. Dematerializacja a klasyczna teoria papieru wartościowego	111
I. Pojęcie i przyczyny dematerializacji	111
II. Rodzaje dematerializacji	113
III. Dematerializacja a dokument elektroniczny	114
IV. Zjawisko <i>quasi</i> -dematerializacji	115
V. Materializacja i rematerializacja	115
VI. Wpływ dematerializacji na klasyczną teorię prawa papierów wartościowych	116
VII. Pojęcie zdematerializowanego papieru wartościowego w ustawie o obrocie instrumentami finansowymi a znaczenie cywilnoprawne papieru wartościowego	127

§ 9. Zasada numerus clausus papierów wartościowych	130
I. Przedmiot sporu	130
II. Koncepcje reprezentowane w polskiej doktrynie	130
III. Argumenty doktryny za obowiązywaniem zasady <i>numerus clausus</i> papierów wartościowych	131
IV. Argumenty doktryny za złagodzeniem rygoryzmu zasady <i>numerus clausus</i> papierów wartościowych	132
V. Argumenty podnoszone przeciw zasadzie <i>numerus clausus</i> papierów wartościowych	138
VI. Zasada <i>numerus clausus</i> w ustawie o obrocie instrumentami finansowymi	149
VII. Zasada <i>numerus clausus</i> a bankowe papiery wartościowe	151
VIII. Zasada <i>numerus clausus</i> a pojęcie <i>security</i> w prawie amerykańskim – wzmianka	151
IX. Wnioski	153
§ 10. Umorzenie papieru wartościowego	154
§ 11. Ogólna ocena ramowej regulacji papierów wartościowych w KC ..	155
Rozdział II. Weksle	163
§ 12. Zagadnienia ogólne	166
I. Geneza weksla i początki prawa wekslowego	166
II. Ujednolicenie prawa wekslowego w skali międzynarodowej	172
III. Źródła polskiego prawa wekslowego	175
IV. Prawo wekslowe w systemie prawa polskiego	177
V. Zasady prawa wekslowego	183
VI. Doktryna polskiego prawa wekslowego	184
VII. Orzecznictwo sądowe	185
§ 13. Istota prawna zobowiązania wekslowego	186
I. Zdolność wekslowa i zdolność do działań wekslowych	186
II. Powstanie zobowiązania wekslowego	189
III. Cechy zobowiązania wekslowego	192
IV. Zmiana treści weksla	202
V. Wykładnia zobowiązania wekslowego	203
§ 14. Funkcje weksla	204
I. Weksel jako papier wartościowy	204
II. Funkcja płatnicza	205
III. Funkcja obiegowa	205
IV. Funkcja gwarancyjna	206
V. Funkcja kredytowa i refinansowa	206
VI. Inne zadania weksla	212
VII. Weksel w obrocie międzynarodowym	213
§ 15. Rodzaje weksli	216
I. Zasadnicze typy weksli	216
§ 16. Inne rodzaje weksli	218
I. Weksel <i>in blanco</i>	218
II. Weksel gwarancyjny	226
III. Weksel dyskontowy	228
IV. Pozostałe rodzaje weksli	232
§ 17. Wystawienie i forma weksla	233
I. Wystawienie weksla	233
II. Blankiet wekslowy	234
III. Rekwizyty wekslowe	235
IV. Dodatkowe klauzule wekslowe	243

§ 18. Przeniesienie praw z weksła	248
I. Indos wekslowy	248
II. Rodzaje indosów	253
III. Funkcje indosu	257
IV. Inne sposoby przenoszenia praw z weksła	258
V. Legitymacja wekslowa	259
VI. Zarzuty wekslowe	261
§ 19. Przyjęcie wekslowe (akcept)	263
I. Uwagi ogólne	263
II. Istota prawna akceptu	264
III. Uwagi szczegółowe	266
§ 20. Poręczenie wekslowe (aval)	266
I. Uwagi ogólne	266
II. Forma poręczenia wekslowego	268
III. Poręczenie wekslowe a poręczenie cywilne	271
IV. Charakter prawny <i>avalu</i>	273
V. <i>Aval</i> w orzecznictwie	277
§ 21. Realizacja praw z weksła	280
I. Zapłata (inkaso)	280
II. Regres wekslowy	283
III. Protest wekslowy	286
IV. Dochodzenie roszczeń wekslowych	289
§ 22. Wyręczenie wekslowe	293
I. Uwagi ogólne	293
II. Przyjęcie przez wyręczenie	294
III. Zapłata przez wyręczenie	295
§ 23. Odpowiedzialność wekslowa	296
I. Charakter odpowiedzialności	296
II. Główni dłużnicy wekslowi	299
III. Pozostali dłużnicy wekslowi	300
§ 24. Wtóröpisy i odpisy weksła	303
I. Wtóröpisy	303
II. Odpisy	305
§ 25. Inne regulacje dotyczące weksła	305
I. Przedawnienie roszczeń	305
II. Bezpodstawne wzbogacenie	308
III. Umorzenie weksła	311
IV. Oplaty notarialne związane z wekslem	313
Rozdział III. Czeki	315
§ 26. Zagadnienia wstępne	317
I. Doktrynalne definicje czeku	317
II. Natura prawna czeku	319
III. Prawne funkcje czeku i jego praktyczne znaczenie w obrocie gospodarczym	322
IV. Rozwój historyczny instytucji prawnej czeku	327
V. Rozwój międzynarodowego i polskiego prawa czekowego	327
VI. Aktualny stan polskiego prawa czekowego	328
§ 27. Sporządzenie czeku	330
I. Kwestie terminologiczne	330
II. Blankiet czekowy	331
III. Elementy obligatoryjne (minimalne) czeku	333
IV. Dodatkowe klauzule czekowe	343

§ 28. Wystawienie czeku i jego skutki prawne	352
I. Zdolność czekowa i zdolność do czynności czekowych	352
II. Skutki prawne wystawienia czeku w relacji wystawca-bank (trasat) ...	353
III. Powstanie zobowiązania czekowego	357
IV. Cechy zobowiązania czekowego	359
§ 29. Rodzaje czeków	362
I. „Ustawowe” rodzaje czeków	362
II. „Pozaustawowe” rodzaje czeków	370
III. Czek niezupełny (<i>in blanco</i>)	372
§ 30. Przeniesienie praw z czeku	378
I. Zagadnienia ogólne	378
II. Zagadnienia szczegółowe	380
§ 31. Poręczenie czekowe	384
§ 32. Realizacja praw z czeku	384
I. Przedstawienie czeku do zapłaty	384
II. Zapłata czeku	387
III. Odmowa zapłaty	387
IV. Dochodzenie roszczeń czekowych	388
§ 33. Pozostałe zagadnienia dotyczące czeku	388
I. Zmiana tekstu czeku	388
II. Wtóröpisy czeku	391
III. Umorzenie czeku	391
IV. Skutki prawne braku pokrycia czeku	393
V. Przedawnienie roszczeń	395
Rozdział IV. Konosamenty	397
§ 34. Pojęcia wstępne	398
§ 35. Źródła prawa	399
I. Prawo obowiązujące	399
II. Próby unowocześnienia uregulowania umowy przewozu towarów morzem i konosamentu	399
§ 36. Pochodzenie i ewolucja konosamentu	399
§ 37. Znaczenie konosamentu w handlu morskim	401
I. Znaczenie konosamentu w umowach sprzedaży towarów wykonywanych z udziałem przewozu morskiego	401
II. Znaczenie konosamentu jako instrumentu zabezpieczenia kredytu udzielonego przez bank	402
§ 38. Charakter prawny konosamentu	403
I. Konosament a umowa przewozu	403
II. Konosamenty liniowe i czarterowe	404
III. Imperatywne uregulowanie odpowiedzialności przewoźnika	404
§ 39. Dwa rodzaje konosamentu: konosament załadowania i przyjęcia do załadowania	405
I. Handlowe znaczenie konosamentu załadowania	405
II. Konosamenty przyjęcia do załadowania w praktyce handlu morskiego ..	406
§ 40. Wystawienie konosamentu: podmiot zobowiązany i podmiot uprawniony z konosamentu	407
I. Przewoźnik jako wystawca konosamentu	407
II. Podmiot uprawniony z konosamentu	408
§ 41. Treść konosamentu	409
I. Ustawowe uregulowanie treści konosamentu	409
II. Klauzule konosamentu	411
III. Podpisanie konosamentu	412

§ 42. Konosament jako dowód przyjęcia przez przewoźnika ładunku do przewozu: konosament „czysty” i „nieczysty”	413
I. Znaczenie dowodowe konosamentu	413
II. Zastrzeżenia przewoźnika dotyczące określenia ładunku wpisane do konosamentu	413
III. Konosament „nieczysty” i praktyka listów gwarancyjnych	414
§ 43. Uprawnienia osoby legitymowanej z konosamentu	415
I. Prawo do dysponowania ładunkiem w czasie przewozu	415
II. Prawo do odbioru ładunku w porcie przeznaczenia	416
§ 44. Przeniesienie konosamentu	416
I. Zasady przenoszenia uprawnień z konosamentu	416
II. Przeniesienie konosamentu imiennego	417
III. Indos konosamentu na zlecenie	417
IV. Przeniesienie konosamentu na okaziciela	418
§ 45. Konosament jako papier wartościowy	419
I. Wartościowy papier towarowy	419
II. Zmiany w Kodeksie morskim	419
III. Ewolucja znaczenia konosamentu w prawie porównawczym	420
IV. Wartość konosamentu	421
§ 46. Konosament bezpośredni	422
§ 47. Dokumenty przewozowe, które nie reprezentują ładunku w przewozie.	424
I. Morski list przewozowy	424
II. Elektroniczna dokumentacja przewozu: konosament elektroniczny	424
§ 48. Przedawnienie roszczeń z konosamentu	425
Rozdział V. Dowody składowe	427
§ 49. Ekonomiczno-prawne podstawy przedsiębiorczości składowej	428
I. Geneza domów składowych i wydawanych przez nie dowodów składowych	428
II. Ekonomiczne uwarunkowania składowania	429
III. Domy składowe i ich rodzaje	430
IV. Przedsiębiorczość składowa w Polsce	432
§ 50. Umowa składu a domy i dowody składowe	437
I. Źródła prawa	437
II. Istota prawna umowy składu	438
§ 51. Emisja dowodu składowego	440
I. Zasady emisji dowodu składowego	440
II. Forma dowodu składowego	441
III. Treść dowodu składowego	445
§ 52. Charakter prawny dowodu składowego	446
I. Miejsce dowodu składowego w systemie papierów wartościowych	446
II. Dowód składowy nierozdzielony	447
III. Rewers	449
IV. Warrant	453
V. Funkcje dowodu składowego a funkcje innych papierów wartościowych	457
§ 53. Zasady obrotu dowodami składowymi	459
I. Przenoszenie praw inkorporowanych w dowodzie składowym	459
II. Indos nierozdzielonego dowodu składowego i rewersu	461
III. Indos warrantu	462
§ 54. Realizacja praw z dowodu składowego	463
I. Rola domu składowego	463
II. Realizacja praw z rewersu i warrantu	465
III. Zadania banku domicylowego	466

§ 55. Dowody składowe a prawo wekslowe	470
I. Relacje między prawem składowym i wekslowym	470
II. Przedstawienie do zapłaty i protest	471
III. Roszczenia regresowe	473
IV. Przerwanie biegu przedawnienia	474
V. Umorzenie dowodu składowego	474
§ 56. Ocena istniejących regulacji	475
I. Problematyka organizacyjna	475
II. Problematyka prawna	476
III. Aktualna sytuacja domów składowych	476
Rozdział VI. Polisa ubezpieczeniowa	479
§ 57. Definicja polisy ubezpieczeniowej	480
§ 58. Polisa ubezpieczeniowa w Kodeksie cywilnym	481
I. Dokument ubezpieczenia	481
II. Wystawienie i doręczenie dokumentu ubezpieczenia	482
III. Polisa zawierająca kontrofertę ubezpieczyciela (art. 811 KC)	485
§ 59. Treść dokumentu ubezpieczenia	487
§ 60. Charakter prawny polisy ubezpieczeniowej	489
§ 61. Rodzaje polis ubezpieczeniowych	492
I. Uwagi wstępne	492
II. Polisa indywidualna (jednostkowa)	492
III. Polisa zbiorowa (grupowa)	493
IV. Polisa generalna	493
V. Polisa obrotowa	493
VI. Polisa blokowa	494
§ 62. Zastępcze dowody ubezpieczenia	494
I. Uwagi wstępne	494
II. Legitymacja ubezpieczeniowa	494
III. Tymczasowe zaświadczenie	495
IV. Certyfikat ubezpieczeniowy	495
V. Dowód zapłacenia składki za bieżący okres ubezpieczenia (kwit zapłaty składki)	496
VI. Nota pokrycia	496
§ 63. Polisa w ubezpieczeniach obowiązkowych	497
I. Uwagi ogólne	497
II. Rodzaj i treść dokumentu ubezpieczenia obowiązkowego	498
III. Spełnienie obowiązku ubezpieczenia a dokument ubezpieczenia	499
§ 64. Odrębności polis w ubezpieczeniach morskich	500
I. Uwagi ogólne	500
II. Wystawienie polisy i tymczasowego dokumentu ubezpieczenia	501
III. Treść polisy	502
IV. Polisa w ubezpieczeniu na rzecz osoby trzeciej	502
V. Przeniesienie polisy	503
Indeks rzeczowy	505

Wykaz skrótów

1. Źródła prawa

BankHip	ustawa z 29.8.1997 r. o listach zastawnych i bankach hipotecznych (tekst jedn.: Dz.U. z 2003 r. Nr 99, poz. 919 ze zm.)
DSkU	ustawa z 16.11.2000 r. o domach składowych oraz o zmianie Kodeksu cywilnego, Kodeksu postępowania cywilnego i innych ustaw (Dz.U. Nr 114, poz. 1191 ze zm.)
FinwU	ustawa z 27.5.2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz.U. Nr 146, poz. 1546 ze zm.)
GospNierU	ustawa z 21.8.1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn.: Dz.U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603 ze zm.)
GospU	ustawa z 23.12.1988 r. o działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 41, poz. 324 ze zm.)
KC	ustawa z 23.4.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93 ze zm.)
KH	rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27.6.1934 r. – Kodeks handlowy (Dz.U. Nr 57, poz. 502 ze zm.)
KKS	ustawa z 10.9.1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz.U. Nr 83, poz. 930 ze zm.)
KM	ustawa z 18.9.2001 r. – Kodeks morski (Dz.U. Nr 138, poz. 1545 ze zm.)
KomPrywPPU	ustawa z 30.8.1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (tekst jedn.: Dz.U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397 ze zm.)
Konstytucja RP	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
KPC	ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 ze zm.)
KredKonsU	ustawa z 20.7.2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 100, poz. 1081 ze zm.)
KrRejSU	ustawa z 20.8.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn.: Dz.U. z 2001 r. Nr 17, poz. 209 ze zm.)
KRO	ustawa z 25.2.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. Nr 9, poz. 59 ze zm.)
KSH	ustawa z 15.9.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. Nr 94, poz. 1037 ze zm.)
KWU	ustawa z 6.7.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (tekst jedn.: Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.)
KZ	rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27.10.1933 r. – Kodeks zobowiązań (Dz.U. Nr 82, poz. 598 ze zm.)
NBPU	ustawa z 29.8.1997 r. o Narodowym Banku Polskim (tekst jedn.: Dz.U. z 2005 r. Nr 1, poz. 2 ze zm.)
ObligU	ustawa z 29.6.1995 r. o obligacjach (tekst jedn.: Dz.U. z 2001 r. Nr 120, poz. 1300 ze zm.)
ObrIFinU	ustawa z 29.7.2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. Nr 183, poz. 1538 ze zm.)
OchrKonkurU	ustawa z 16.2.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331)
OchrKonsU	ustawa z 2.3.2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (Dz.U. Nr 22, poz. 271 ze zm.)

Wykaz skrótów

OchrTUSU	ustawa z 30.10.1992 r. o ochronie topografii układów scalonych (Dz.U. Nr 100, poz. 498 ze zm.)
OfertaPublU	ustawa z 29.7.2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz.U. Nr 184, poz. 1539 ze zm.)
OrdPU	ustawa z 29.8.1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.)
PrAut	ustawa z 4.2.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jedn.: Dz.U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 ze zm.)
PrBank	ustawa z 29.8.1997 r. – Prawo bankowe (tekst jedn.: Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm.)
PrCzek	ustawa z 28.4.1936 r. – Prawo czekowe (Dz.U. Nr 37, poz. 283 ze zm.)
PrGosp	ustawa z 19.11.1999 r. – Prawo działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 101, poz. 1178 ze zm.)
PrPapW	ustawa z 21.8.1997 r. – Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi (tekst jedn.: Dz.U. z 2002 r. Nr 49, poz. 447 ze zm.)
PrPrywM	ustawa z 12.11.1965 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz.U. Nr 46, poz. 290 ze zm.)
PrPrzew	ustawa z 15.11.1984 r. – Prawo przewozowe (tekst jedn.: Dz.U. z 2000 r. Nr 50, poz. 601 ze zm.)
PrUkł	rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 24.10.1934 r. – Prawo o postępowaniu układowem (Dz.U. Nr 93, poz. 836 ze zm.)
PrUp	rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 24.10.1934 r. – Prawo upadłościowe (tekst jedn.: Dz.U. z 1991 r. Nr 118, poz. 512 ze zm.)
PrUpNapr	ustawa z 28.2.2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 60, poz. 535 ze zm.)
PrWeksl.	ustawa z 28.4.1936 r. – Prawo wekslowe (Dz.U. Nr 37, poz. 282 ze zm.)
PrWłPrzem	ustawa z 30.6.2000 r. – Prawo własności przemysłowej (tekst jedn.: Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117 ze zm.)
PrywPPU	ustawa z 13.7.1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz.U. Nr 51, poz. 298 ze zm.)
PWKC	ustawa z 23.4.1964 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 94 ze zm.)
SwobGospU	ustawa z 2.7.2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 173, poz. 1807 ze zm.)
UbObowU	ustawa z 22.5.2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. Nr 124, poz. 1152 ze zm.)
UbezpU	ustawa z 22.5.2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz.U. Nr 124, poz. 1151 ze zm.)
WłLokU	ustawa z 24.6.1994 r. o własności lokali (tekst jedn.: Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 903 ze zm.)
WynalazczośćU	ustawa z 19.10.1972 r. o wynalazczości (tekst jedn.: Dz.U. z 1993 r. Nr 26, poz. 117 ze zm.)
WzWezR	rozporządzenie RM z 17.7.2001 r. w sprawie wzorów wezwań do zapisywania się na sprzedaż lub zamianę akcji spółki publicznej, szczegółowy sposób ich ogłaszania oraz warunków nabywania akcji w wyniku tych wezwań (Dz.U. Nr 86, poz. 941)
ZastRejU	ustawa z 6.12.1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (Dz.U. Nr 149, poz. 703 ze zm.)
ZNKU	ustawa z 16.4.1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tekst jedn.: Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.)
ZnTowU	ustawa z 31.1.1985 r. o znakach towarowych (Dz.U. Nr 5, poz. 17 ze zm.)
ZmKC z 2007	ustawa z 13.4.2007 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 82, poz. 557)

2. Organy orzekające

ETS	Europejski Trybunał Sprawiedliwości
NSA	Naczelny Sąd Administracyjny
SA	Sąd Apelacyjny
SN	Sąd Najwyższy
SN (PS)	Sąd Najwyższy w pełnym składzie
SN (PSIC)	Sąd Najwyższy w pełnym składzie Izby Cywilnej (w latach 1982–1989: Izby Cywilnej i Administracyjnej)
SN (PSIAPiUS)	Sąd Najwyższy w pełnym składzie Izby Administracyjnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (od roku 1990: Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych)
SN (7)	Sąd Najwyższy w składzie siedmiu sędziów
SO	Sąd Okręgowy
SP	Sąd Powiatowy
SR	Sąd Rejonowy
SW	Sąd Wojewódzki

3. Czasopisma i publikatory

Apel. Lub	Apelacja Lublin
BSN	Biuletyn Sądu Najwyższego
Dz.U.	Dziennik Ustaw
EP	Edukacja Prawnicza
GP	Gazeta Prawna
Jur.	Jurysta
HUK	Czasopismo Kwartalne Całego Prawa Handlowego, Upadłościowego oraz Rynku Kapitałowego
KPP	Kwartalnik Prawa Prywatnego
M.P.	Monitor Polski
MoP	Monitor Prawniczy
MoPod	Monitor Podatkowy
NP	Nowe Prawo
OJ	Dziennik Urzędowy Wspólnot Europejskich
OSA	Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSG	Orzecznictwo Sądów Gospodarczych
OSN	Zbiór Orzeczeń Sądu Najwyższego. Orzeczenia Izby Cywilnej (w latach 1933–1952), Orzecznictwo Sądu Najwyższego (w latach 1953–1961: Izby Cywilnej i Izby Karnej, w roku 1962: Izby Cywilnej, w latach 1963–1981: Izby Cywilnej oraz Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, w latach 1982–1989: Izby Cywilnej i Administracyjnej oraz Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, w latach 1990–1994: Izby Cywilnej oraz Izby Administracyjnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, w 1995 roku: Izby Cywilnej)
OSNPG	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Prokuratura Generalna
OSP	Orzecznictwo Sądów Polskich – Orzecznictwo Sądów Polskich (1921–1939), Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych (1957–1989), Orzecznictwo Sądów Polskich (od 1990)
PA	Prawo Asekuracyjne
Pal.	Palestra
PB	Prawo Bankowe
PiP	Państwo i Prawo
PiŻ	Prawo i Życie
PiZS	Prawo i Zabezpieczenie Społeczne
PL	Przegląd Legislacyjny
PN	Przegląd Notarialny

Wykaz skrótów

PP	Przegląd Podatkowy
PPA	Przegląd Prawa i Administracji
PPE	Przegląd Prawa Egzekucyjnego
PPG	Przegląd Prawa Giełdowego
PPH	Przegląd Prawa Handlowego
PPHZ	Problemy Prawne Handlu Zagranicznego
PPP	Przegląd Prawa Podatkowego
PPW	Prawo Papierów Wartościowych
PS	Przegląd Sądowy
Pr. Gosp.	Prawo Gospodarcze
Pr. Sp.	Prawo Spółek
Prok. i Pr.	Prokuratura i Prawo
PUG	Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
Rej.	Rejent
R. Pr.	Radca Prawny
RPE	Ruch Prawniczy i Ekonomiczny
RPEiS	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
Rzeczp.	Rzeczpospolita
SC	Studia Cywilistyczne
SI	Studia Iuridica
SIS	Studia Iuridica Silesiana
SP	Studia Prawnicze
SPE	Studia Prawno-Ekonomiczne
TPP	Transformacje Prawa Prywatnego
Wok.	Wokanda
ZNUGd	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Gdańskiego
ZNUJ	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego

4. Piśmiennictwo

Allerhand,

Komentarz KH *M. Allerhand*, Kodeks handlowy. Komentarz, Lwów 1935

Czachórski, 1994

(1995, 1998, 1999,

2002, 2003, 2004,

2007) *W. Czachórski*, Zobowiązania. Zarys wykładu (opracowanie: *A. Brzozowski, M. Saffjan, E. Skowrońska-Bocian*), Warszawa 1994, 1995, 1996, 1999, 2002, 2003, 2004, 2007

Czachórski, 1968

(1970) *W. Czachórski*, Prawo zobowiązań w zarysie, Warszawa 1968, 1970

Czerniawski,

Wierzbowski,

Prawo o publicznym

obrocie, 1996 *R. Czerniawski, M. Wierzbowski*, Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi i funduszach powierniczych. Komentarz, Warszawa 1996

Czerniawski,

Wierzbowski,

Ustawa prawo

o publicznym obrocie,

2000 (2002) *R. Czerniawski, M. Wierzbowski*, Ustawa prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi. Komentarz, Warszawa 2000, 2002

Wykaz skrótów

- Jastrzębski, Kaliński,*
Prawo wekslowe
i czekowe *J. Jastrzębski, M. Kaliński, Prawo wekslowe i czekowe. Komentarz,*
Warszawa 2008
- Komentarz KC,
t. [], 1972 *Kodeks cywilny. Komentarz, praca zbiorowa (pod red. Z. Resicha, J. Ignatowicz, J. Pietrzykowskiego i I. Bielskiego), t. I–III, Warszawa 1972*
- Komentarz PrAut,
1995 (2001, 2003) *J. Barta, M. Czajkowska-Dąbrowska, Z. Cwiąkański, R. Markiewicz, E. Traple, Komentarz do ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, Kraków 1995; J. Barta, M. Czajkowska-Dąbrowska, Z. Cwiąkański, R. Markiewicz, E. Traple, Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz, Warszawa 2001, 2003*
- KC z Komentarzem,
t. [] *Kodeks cywilny z Komentarzem (pod red. J. Winiarza), t. I i II, Warszawa 1980, 1989*
- Komentarz do KC,
Ks. [], t. [] *Komentarz do Kodeksu cywilnego. Księga pierwsza. Część ogólna, Warszawa 1998, 1999, 2001, 2002, 2003, 2004, 2006, 2007, 2009; Księga druga. Własność i inne prawa rzeczowe, Warszawa 1996, 1999, 2001, 2002, 2003, 2004, 2006, 2007; Księga trzecia. Zobowiązania, t. I i II, Warszawa 1996/1997, 1999, 2001, 2002, 2003, 2005, 2006, 2007; Księga czwarta. Spadki, Warszawa 1995, 1999, 2001, 2002, 2003, 2005, 2006, 2007, 2008*
- Komentarz KC,
t. [] *Kodeks cywilny. Komentarz (pod red. K. Pietrzykowskiego), t. I, Warszawa 1997, 1999, 2002, 2004, 2005, 2009; t. II, Warszawa 1998, 2000, 2003, 2004, 2005, 2009*
- Komentarz KH
t. [] *S. Soltysiński, A. Szajkowski, J. Szwaja, Kodeks handlowy. Komentarz, t. I, Warszawa 1997; t. II, Warszawa 1998*
- Komentarz KSH
t. [] *S. Soltysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, Kodeks spółek handlowych. Komentarz, t. I, Warszawa 2001, 2006; t. II, Warszawa 2002, 2005; t. III, Warszawa 2003, 2009; t. IV, Warszawa 2004, 2009; t. V, Warszawa 2004, 2008*
- Longchamps*
de Berier,
Zobowiązania, 1939
(1948, 1999) *R. Longchamps de Berier, Polskie prawo cywilne, t. II, Zobowiązania, Lwów 1939; Polskie prawo cywilne, t. II, Zobowiązania Lwów 1939 (wydanie anastatyczne – Poznań 1999) Zobowiązania, Poznań 1948*
- Łętowska,*
Prawo umów, 1999
(2002) *E. Łętowska, Prawo umów konsumenckich, Warszawa 1999, 2002*
- Ohanowicz,*
Górski, Zarys *A. Ohanowicz, J. Górski, Zarys prawa zobowiązań, Warszawa 1970*
- Ohanowicz,*
Górski,
Zobowiązania *A. Ohanowicz, J. Górski, Zobowiązania. Zarys według kodeksu cywilnego. Część szczegółowa, Warszawa–Poznań 1966*
- Papiery
wartościowe, 2000 *M. Bączyk, M. H. Koziński, M. Michalski, W. Pyziół, A. Szumański, I. Weiss, Papiery wartościowe, Kraków 2000*

Wykaz skrótów

- Pyziół, Szumański, Weiss*, Prawo spółek, 1998 (2002, 2004) *W. Pyziół, A. Szumański, I. Weiss*, Prawo spółek, Bydgoszcz 1998, 2002, Bydgoszcz–Kraków 2004
- Radwański*, 1993 (1994, 1997, 1999, 2002, 2003, 2004, 2005, 2007) *Z. Radwański*, Prawo cywilne – część ogólna, Warszawa 1993, 1994, 1997, 1999, 2002, 2003, 2004, 2005, 2007
- Radwański, Panowicz-Lipska*, 1996 (1998, 2001, 2003, 2004, 2005, 2008) *Z. Radwański, J. Panowicz-Lipska*, Zobowiązania – część szczegółowa, Warszawa 1996, 1998, 2001, 2003, 2004, 2005, 2008
- Radwański*, Zobowiązania, 1994 (1995, 1996, 1998, 2001, 2003) *Z. Radwański*, Zobowiązania – część ogólna, Warszawa 1994, 1995, 1996, 1998, 2001, 2003
- Romanowski*, Prawo o publicznym obrocie, 1999 (2003, 2004) *M. Romanowski*, Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi. Komentarz, Warszawa 1999, 2003; Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi. Suplement, Warszawa 2004
- Sobolewski*, Papiery wartościowe ... Papiery wartościowe (pod red. *L. Sobolewskiego*), Warszawa 2000
- Sobolewski*, Prawo o publicznym obrocie Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi. Komentarz (pod red. *L. Sobolewskiego*), Warszawa 1999
- System
t. [] System prawa cywilnego, praca zbiorowa, t. I, Ossolineum 1974, 1985; t. II, Ossolineum 1977; t. III, cz. 1, Ossolineum 1981; t. III, cz. 2, Ossolineum 1976; t. IV, Ossolineum 1986
- System PrPryw
t. [] System Prawa Prywatnego, t. 1, Warszawa 2007; t. 2, Warszawa 2002, 2008, Suplement do t. 2, Warszawa 2004; t. 3, Warszawa 2003, 2007; t. 4, Warszawa 2005, 2007; t. 5, Warszawa 2006; t. 6, Warszawa 2009; t. 7, Warszawa 2001, 2004; t. 8, Warszawa 2004; t. 10, Warszawa 2009; t. 11, Warszawa 2009; t. 12, Warszawa 2003; t. 13, Warszawa 2002; t. 16, Warszawa 2008; t. 18, Warszawa 2005, Suplement do t. 18, Warszawa 2006, t. 19, Warszawa 2006
- Włodyka*, Prawo papierów wartościowych, 1992 (2004) *S. Biernat, A. Jamróg, A. Kostecki, W. Latała, M. Stec, A. Szumański, I. Weiss, K. Zawada*, Prawo papierów wartościowych (pod red. *S. Włodyki*), Kraków 1992; *M. Bączyk, A. Kostecki, M. Michalski, K. Piasecki, W. Popiołek, L. Sobolewski, M. Stec, F. Zoll*, Prawo papierów wartościowych (pod red. *S. Włodyki*), Warszawa 2004

Wykaz skrótów

<i>Włodyka,</i> Prawo umów	Prawo umów w obrocie gospodarczym (pod red. S. <i>Włodyki</i>), Warszawa 2001
<i>Wolter, Ignatowicz,</i> <i>Stefaniuk,</i> Prawo cywilne, 1998 (1999, 2001)	A. <i>Wolter</i> , J. <i>Ignatowicz</i> , K. <i>Stefaniuk</i> , Prawo cywilne. Zarys części ogólnej, Warszawa 1998, 1999, 2001

5. Inne skróty

art.	artykuł
cyt.	cytat, cytowana (e, y)
cz.	część
d.	dawna (e, y)
dot.	dotyczy
itd.	i tak dalej
itp.	i temu podobne
jw.	jak wyżej
KDPW	Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych
KPWiG	Komisja Papierów Wartościowych i Giełd
lit.	litera
m.in.	między innymi
nast.	następna (e, y)
Nb	numer brzegowy
NBP	Narodowy Bank Polski
nin.	niniejszy
np.	na przykład
Nr	numer
OC	odpowiedzialność cywilna
orz.	orzeczenie
pkt	punkt
por.	porównaj
post.	postanowienie
poz.	pozycja
pr. zbior.	praca zbiorowa
publ.	publikowana (e, y)
red.	redakcja
r.	rok
RM	Rada Ministrów
rozd.	rozdział
rozp.	rozporządzenie
s.	strona (y)
t.	tom
tj.	to jest
tzn.	to znaczy
tzw.	tak zwana (e, y)
uchw.	uchwała
ust.	ustęp
uw.	uwaga (i)
wyd.	wydanie
w zw.	w związku
zarz.	zarządzenie
ze zm.	ze zmianami
zd.	zdanie